

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Dansk landbrug har gennemgået en gennemgribende modernisering/reformering, der over de seneste godt to hundrede år har forvandlet dansk landbrug til et højteknologisk og moderne erhverv. Her tænkes såvel på selve produktionsformen som på de forhold, der i dag præger også de dele af arbejdsmarkedet, der omhandler landbruget som erhverv.

På denne baggrund virker det paradoksalt, at der fortsat eksisterer en medhjælperlov, der tydeligt er et levn fra tidligere tiders tyendelovgivning, og som betyder, at landbrugsansattes arbejdsbetingelser og rettigheder ikke kan sidestilles med det øvrige arbejdsmarked, en lov, som er vedtaget efter det fortidige princip om den stærkes ret og den svages pligt. Der ved fremstår medhjælperloven som et upassende levn fra feudalismen, af hvis snærende bånd bondestanden frigjorde sig for mere end 200 år siden ved stavnsbåndets ophævelse i 1788.

Hertil kommer, at relativt få unge i dag er beskæftiget efter medhjælperloven og det til trods for, at det de seneste år har været vanskeligt at skaffe den fornødne tilgang af unge til landbruget. Desuden har såvel arbejdsgivernes som arbejdstagernes organisationer (SALA og SiD) ved flere lejligheder givet udtryk for overensstemmende synspunkter om det uhenigtsmæssige i en fortsat opretholdelse af loven.

Medhjælperloven og særlig de dertil hørende feriebestemmelser har været genstand for mange retssager og tvister arbejdsgivere og arbejdstagere imellem som følge af det administrative besvær og den fortolkningsmæssige tvivl, de to sæt ferieregler medfører.

Det grundlæggende problem er vanskelighederne ved at definere en medhjælper entydigt i forhold til medhjælperlovens regler. Ansættelsesforholdet i landbruget har ændret sig i takt med den almindelige samfundsudvikling. Derfor opfylder mange nye ansættelsesforhold ikke helt medhjælperlovens krav, og der kan derfor opstå berettiget tvivl om, hvorvidt et konkret ansættelsesforhold er omfattet af denne lov eller ikke.

Det giver anledning til mange retssager om udbetaling af feriegodtgørelse. Herved mister både arbejdstagere og arbejdsgivere en del af deres retssikkerhed på grund af denne tvivl om retsgrundlaget for ansættelsesforholdet.

I nogle tilfælde har en arbejdstager mistet feriegodtgørelse eller ferieret, og i andre tilfælde er sagerne endt med dobbelt udbetaling af feriepenge fra arbejdsgiverne.

Medhjælperloven har ved flere lejligheder været behandlet i Folketinget, senest i folketingsåret 1987-88, hvor et socialdemokratisk beslutningsforslag nr. B 134 om en modernisering af medhjælperloven ikke blev vedtaget. (Folketingstidende 1987-88, forhandlingerne sp. 9235 og tillæg A sp. 4659).

Dette finder Socialdemokratiet klart utilfredsstillende bl.a. på grund af følgende forhold vedrørende medhjælperloven:

Loven er ikke fulgt med tiden og tager det således for givet, at en medhjælper bor og spiser på gården (kost og logi indgår direkte som en del af arbejdstagerens vederlag), ofte står til rådighed i det meste afdøgnet og kan sættes til snart sagt hvilket som helst arbejde. Da der i dag er relativt få unge ansatte efter medhjælperloven, har loven nærmest overflødiggjort sig selv. Men det faktum, at lovgivningen på dette område ikke har fulgt den øvrige samfundsudvikling, nødvendiggør en fuldstændig ophævelse af medhjælperloven, hvorved området vil blive omfattet af den i forvejen gældende arbejdsmarkedslovgivning og overenskomster. Herved vil man slippe for retslige konfrontationer, som de mildest talt besværlige ferieregler på området har medført, og som ingen kan være tjent med, fordi to sæt svært adskillige ferieregler medfører unødigt bureaukrati.

Det er ude af trit med arbejdsmarkedets øvrige retsprincipper, at bevisbyrden i en eventuel konflikt-situation arbejdsgiver og arbejdstager imellem i henhold til medhjælperloven altid påhviler sidstnævnte (den svage part).

Medhjælperloven har i sin nuværende form en del af ansvaret for, at det bliver mere og mere vanskeligt at få unge ind i landbruget og dermed sikre erhvervet fremover.